

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Εκλεκτικοί

Εισαγωγή: Από τις εκλογές του Νοεμβρίου 1862 συγκροτήθηκαν δύο μεγάλες παρατάξεις, ενώ μικρότερη απήχηση είχαν και άλλοι πολιτικοί σχηματισμοί. Ένας από αυτούς ήταν οι Εκλεκτικοί. «Οι Εκλεκτικοί ήταν μια ετερόκλητη παράταξη... σταθερές κυβερνήσεις» σελ. 77 σχ. βιβλίου

φιλολογικό διδασκαλείο

β. Στρατιωτικός Σύνδεσμος

«Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία... έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του» σελ. 86-88 σχ. βιβλίου

Εθν. Αντίστασης 2 Σκύδρα Τ: 2381083151

γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής

«Με βάση το άρθρο 1 Γ... περιουσίας των ανταλλαξιμών» σελ. 151-152 σχ. βιβλίου

ΘΕΜΑ Α2

α – 2

β – 6

γ – 1

δ – 5

ε – 4

ΘΕΜΑ Β1

α. «Στη δεκαετία του 1880 τα κόμματα ήταν αρκετά πιο συγκροτημένα... συμφέροντα κάθε κοινωνικής ομάδας» σελ. 82 σχ. βιβλίου

β. «Για την επιλογή των υποψήφιων βουλευτών... από πελατειακές σχέσεις και εξυπηρετήσεις» σελ. 82 σχ. βιβλίου & «Οι υποψήφιοι βουλευτές προέρχονταν... από τα κατώτερα στρώματα» σελ. 84 σχ. βιβλίου

ΘΕΜΑ Β2

α. «Η ΕΑΠ διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων... αντί εργατικού προλεταριάτου» σελ. 154 σχ. βιβλίου

β. «Εξάλλου δόθηκε προτεραιότητα... παραμεθόριες περιοχές» σελ. 154 σχ. βιβλίου

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α. Οι πληροφορίες του σχολικού βιβλίου για το πρώτο ζητούμενο βρίσκονται στις σελ. 216-217 «Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν... Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης».

Πληροφορίες από τις πηγές: Οι πηγές Α και Β αναφέρουν η πρώτη από τη πλευρά του Βενιζέλου και η δεύτερη από τη πλευρά της Κυβέρνησης της Κρήτης τις συνθήκες που ευνοούν το αίτημά τους για ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, δηλαδή την προσάρτηση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και την ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. Η πηγή Γ αποτελεί το Ενωτικό Ψήφισμα της Κρητικής Κυβέρνησης.

Οι μαθητές ακολουθώντας τη σειρά των πληροφοριών του σχολικού βιβλίου προσθέτουν και αυτές των πηγών, δίνοντας μια ολοκληρωμένη απάντηση. Αυτό πρέπει να το κάνουν σε όλα τα υποερωτήματα, προσέχοντας να μη παραθέτουν αυτούσιες τις πληροφορίες των πηγών.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταράζουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η

ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. Μετά από αυτά τα γεγονότα ο Βενιζέλος συντάσσει μια χειρόγραφη προκήρυξη, καλώντας τους συμπατριώτες του να συγκεντρωθούν στα Χανιά στις 23 Σεπτεμβρίου 1908, με σκοπό τη κήρυξη της Ένωσης. Ομοίως και η Κυβέρνηση της Κρήτης στο Διάγγελμά της αναφέρει πως αποτελεί ιερό καθήκον του κρητικού λαού και της ίδιας της κυβέρνησης μέσα σε αυτή τη χρονική συγκυρία να κηρύξουν την ένωση με την Ελλάδα, μια και έχουν αρθεί πλέον τα εμπόδια που έθεταν φραγμούς στη πολυπόθητη ένωση, ενώ αναφέρει πως είναι ανάγκη ο λαός να φανεί άξιος να διατηρήσει τη δημόσια τάξη και να μην προσβάλει καθοιονδήποτε τρόπο τα συμφέροντα των μουσουλμάνων κατοίκων του νησιού, όπως όριζαν και τα συμφωνηθέντα με τις Μεγάλες Δυνάμεις.

Η ελληνική κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων, για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα. Σε λαϊκή συγκέντρωση στα Χανιά εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης και η Κρητική Κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο Ψήφισμα (24 Σεπτεμβρίου 1908). Σύμφωνα με πληροφορίες από τη πηγή Γ, η οποία αποτελεί το Ενωτικό Ψήφισμα, η κυβέρνηση της Κρήτης κηρύσσει την ανεξαρτησία του νησιού και την ένωσή του με την Ελλάδα.

Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. Η Ελληνική Κυβέρνηση, για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση και περιορίστηκε σε παρασκηνιακές οδηγίες στη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης.

Κυριακή Θεοδοσιάδου

β. Οι πληροφορίες του σχολικού βιβλίου για το δεύτερο ζητούμενο βρίσκονται στη σελ. 218 «Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες... απέκοψε τον ιστό της».

Εθν. Αντιστάσης 2 Σκυδρα Τ: 2381083151

Πληροφορίες από τις πηγές: πηγή Δ

filologiko.didaskaleio@gmail.com

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες της Τουρκίας, οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν αντέδρασαν δυναμικά και φάνηκαν να αποδέχονται σιωπηρά τις νέες εξελίξεις. Δεν προχώρησαν όμως σε καμιά επίσημη αναίρεση του πολιτικού καθεστώτος, όπως το είχαν υπογράψει το 1898. Από την άλλη η διακομματική Κυβέρνηση που είχε σχηματιστεί στη Κρήτη έσπευσε να τονίσει πως «δεν θα απείχον του να αποβλέψουν μετ' ευμενείας προς την συζήτησιν του ζητήματος τούτου μετά της Τουρκίας, εάν η τάξις διατηρηθή εν τη νήσω και εξασφαλισθή η προστασία του μουσουλμανικού πληθυσμού». Από την πλευρά της Τουρκίας, οι Νεότουρκοι εθνικιστές μετά την αναγκαστική υποχώρηση απέναντι στη Βουλγαρία και στην Αυστρο-Ουγγαρία αναζητούσαν στη ματαίωση της ενωτικής λύσης το έρεισμα μιας πρώτης

διπλωματικής επιτυχίας. Με την παράταση των διαπραγματεύσεων φαινόταν πλέον η επιφυλακτικότητα αρχικά και η υπαναχώρηση στη συνέχεια των Μεγάλων Δυνάμεων. Σ' αυτό ακριβώς το σημείο, η Τουρκία έκρινε σκόπιμο να ζητήσει και την πλήρη διευκρίνιση των ευρωπαϊκών προθέσεων.

Όταν υψώθηκε στο φρούριο του Φιρκά η ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις απαίτησαν αμέσως την υποστολή της. Η Κυβέρνηση της Κρήτης δεν υπάκουσε και παραιτήθηκε. Και καθώς δεν βρέθηκε Κρητικός να υποστεί την ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις αποβίβασαν στρατιωτικό άγημα, το οποίο απέκοψε τον ιστό της.

Ωστόσο, η παύση κάθε διαπραγματευτικής διαδικασίας με σκοπό την ένωση δεν ανέστειλε την εφαρμογή της απόφασης των Δυνάμεων να αποσύρουν από τη Κρήτη τα υπόλοιπα στρατεύματά τους. Έτσι, στις 30 Ιουνίου οι εκπρόσωποι των Δυνάμεων συνόδευσαν την επαναβεβαίωση της 24^{ης} Ιουλίου 1909 σαν ημέρα αποχώρησης των τελευταίων αγγέλων τους, με την εξαγγελία της σταθερής τους πρόθεσης να προστατεύσουν, αν παραστεί ανάγκη, τη μουσουλμανική μειονότητα και να διαφυλάξουν πιστά την έννομη τάξη και τα επικυριαρχικά δικαιώματα του σουλτάνου.

ΘΕΜΑ Γ2

α. Οι πληροφορίες του σχολικού βιβλίου για το πρώτο ζητούμενο βρίσκονται στη σελ. 20. Εισαγωγή: Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά, «Ακολούθησαν δύσκολα χρόνια... αναδείχθηκαν νέα».

Πληροφορίες από τις πηγές: πηγές Α και Β

Εθν. Αντίστασης 2 Σκύδρα Τ: 2381083151

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

filologiko.didaskaleio@gmail.com

Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά. Ακολούθησαν δύσκολα χρόνια, με αποκορύφωμα τη δεκαετία της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1830). Στη διάρκεια των συγκρούσεων, ο ελληνικός εμπορικός στόλος μετατράπηκε σε πολεμικό, οι δρόμοι του εμπορίου έκλεισαν και τα παραδοσιακά ναυτικά κέντρα γνώρισαν την καταστροφή (Ψαρά, Γαλαξίδι) ή την παρακμή. Στην διάρκεια της Επανάστασεως είχε καταστραφεί μεγάλο ποσοστό των πλοίων, αλλά ένας ισχυρός πυρήνας σώθηκε. Από την ακμάζουσα προεπαναστατική ναυτιλία απέμειναν λίγα πράγματα. Το κυριότερο από αυτά ήταν η προδιάθεση για τη θάλασσα και η γνώση των ναυτικών υποθέσεων.

Στο ελληνικό κράτος, στη θέση των παλιών κέντρων που παρήκμασαν, αναδείχθηκαν νέα. Με την αποκατάσταση της ειρήνης ιδρύθηκαν νέα ναυπηγεία σε πολλά νησιά και λιμάνια και η ναυπηγική έγινε μια από τις σημαντικότερες βιομηχανίες του νεοσύστατου κράτους. Σε κύριο ναυτιλιακό κέντρο της δυτικής Ελλάδας αναδεικνύεται η μικρή κωμόπολη σφηνωμένη σε μια γωνιά των βόρειων ακτών του Κορινθιακού κόλπου, το Γαλαξίδι. Πραγματοποιώντας μια πραγματικά εντυπωσιακή οικονομική άνθηση, το Γαλαξίδι, μέσα σε μία τριακονταετία, μεταξύ 1840 και 1870, πενταπλασιάζει το στόλο του. Το 1870, τη χρονιά της κορύφωσής του, διαθέτει 320 (319 σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα) ποντοπόρα φορτηγά ιστιοφόρα και σχεδόν προκαλεί την αδιαμφισβήτητη κυρίαρχο του Αιγαίου, τη Σύρο, η οποία την ίδια χρονιά διαθέτει 700 ιστιοφόρα. Επιπλέον, στην ίδια τριακονταετία (1840-1870) οι Σπέτσες, οι οποίες, παρ' όλο που έχουν χάσει το 50% των πλοίων τους κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, αυξάνουν το στόλο τους από 26 σε 211 πλοία. Ομοίως η Ύδρα, η οποία στη διάρκεια του Αγώνα έχασε το 78% του εμπορικού της ναυτικού, αυξάνει τα πλοία της από 24 σε 119 και τέλος ο Πειραιάς ο οποίος μαζί με τη Σύρο αποτέλεσε μετά την Επανάσταση κύριο εμπορικό κέντρο με τα πιο δραστήρια ναυπηγεία, αυξάνει το στόλο του από 1 σε 49 πλοία, σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα *Ελληνικά ναυτικά κέντρα με ποντοπόρα φορτηγά ιστιοφόρα*.

β. Οι πληροφορίες του σχολικού βιβλίου για το δεύτερο ζητούμενο βρίσκονται στις σελ. 20-21 «Το πιο σημαντικό απ' αυτά ήταν η Σύρος... αργότερα στην Αίγυπτο».

Πληροφορίες από τις πηγές: πηγές Α, Β και Γ

Κυριακή Θεοδοσιάδου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το πιο σημαντικό από τα νέα ναυτικά κέντρα που αναδείχθηκαν μετά την Επανάσταση ήταν η Σύρος, η οποία στη διάρκεια της Επανάστασης δεχθηκε κύματα προσφύγων, κυρίως από τη Χίο. Η Σύρος μετά την Επανάσταση έγινε μαζί με τον Πειραιά ένα από τα κύρια εμπορικά κέντρα με τα πιο δραστήρια ναυπηγεία. Αποτέλεσε το κύριο ναυπηγικό κέντρο της δυτικής Ελλάδας και στήριζε όλη την ευημερία στην παραγωγή και εκμετάλλευση ιστιοφόρων. Από το 1827 μέχρι το 1834 ναυπηγήθηκαν στην Σύρο πάνω από 260 πλοία, ενώ στη τριακονταετία 1840-1870 αύξησε το στόλο της από 90 σε 700 πλοία, αποτελώντας την αδιαμφισβήτητη κυρίαρχο του Αιγαίου.

Η στρατηγική θέση του νησιού, στο κέντρο του Αιγαίου και πάνω ακριβώς στις διαδρομές που συνέδεαν τα Στενά και τη Μαύρη Θάλασσα με τους μεσογειακούς δρόμους του εμπορίου, συνέβαλε στη δημιουργία ισχυρότατου -όχι μόνο για τα ελληνικά μέτρα- ναυτιλιακού κέντρου. Στην ανάπτυξη αυτή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η δυναμική παρουσία και δραστηριότητα των ελληνικών παροικιών στα κυριότερα εμπορικά κέντρα της περιοχής: στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στις

εκβολές του Δούναβη, στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη και αργότερα στην Αίγυπτο.

Το διαμετακομιστικό εμπόριο αποτέλεσε την πρώτιστη οικονομική δραστηριότητα στη Σύρο σε όλη την περίοδο της ακμής της. Σπουδαία συμμετοχή στο συνολικό εμπόριο της πόλης είχαν και οι εισαγωγές, οι οποίες σαφώς υπερτερούσαν σημαντικά των εξαγωγών που πραγματοποιούνταν από τους συριανούς εμπόρους. Στην ουσία η Σύρος υπήρξε αφενός η αγορά διοχέτευσης των δυτικών και ανατολικών προϊόντων προς την Ανατολή και τη Δύση αντίστοιχα και αφετέρου ο τόπος εισόδου των εξωτερικών αγαθών προς την ελληνική ενδοχώρα. [...] Το εμπόρευμα που είχε παραγγελθεί από τον Ερμουπολίτη έμπορο ερχόταν στη Σύρο για να κατατεθεί στην αποθήκη διαμετακόμισης.

Το ναυπηγείο της πόλης ήταν ένας από τους ζωτικότερους τομείς της τοπικής οικονομίας. Η πλούσια δραστηριότητά του οφείλεται στην παρουσία των Ψαριανών και Χίων ναυπηγών. Στο πλευρό τους είχαν ένα πολυάριθμο εργατικό δυναμικό, το οποίο παρείχε ειδικευμένη εργασία. Το συνολικά εργαζόμενο προσωπικό του ναυπηγείου ανέρχονταν σε πάνω από 1.000 άτομα. Αν υπολογίσουμε ότι ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ερμουπόλης το 1850 ήταν 7.650 άτομα, τότε ο αριθμός των απασχολούμενων στο ναυπηγείο της πόλης υποδεικνύει τη μεγάλη σπουδαιότητα που είχαν οι ναυπηγικές εργασίες στη Σύρο.

φιλολογικό διδασκαλείο

Κυριακή Θεοδοσιάδου

Κυριακή Θεοδοσιάδου
Φιλολόγος, Υπ. Διδάκτωρ Παιδαγωγικής ΠΔΜ

Εθν. Αντίστασης 2 Σκύδρα Τ: **2381083151**

filologiko.didaskaleio@gmail.com